

NICCOLÒ PAGANINI

ÉLETE ÉS HAT TEMETÉSE

Niccolò Paganini olyan zaklatott és kicsapongó életet élt, hogy bármelyik 20. századi rocksztár megirigyelhette volna. A sajtóban is ennek megfelelő volt a hírverés körülötte: egyesek istenítették, mások a sátán fiának tekintették. Dúsgazdag botrányhős és súlyos beteg volt egyszerre. A halála sem vetett véget a körülötte folyó örületnek: hatszor kellett eltemetni ahhoz, hogy megtalálják a végső nyughelyét.

◆ Paganini 1782-ben született Genovában, nem túl rendezett körülmények közé. Az anyja – a kor szokásainak megfelelően – a háztartást vezette és a négy gyermeket nevelte, apja pedig úgy szerzett pénzt, ahogy tudott. Kedvezőbb években szatócs volt, rosszabb időszakokban kikötői rakodómunkás. Fia hatalmas tehetségét nagyon hamar észrevette, ezért először saját maga tanította mandolinon játszani, később hegedűórákra járatta. Kérlelhetetlen szigorral gyakoroltatta minden nap órákon át, és ha elégedetlen volt vele, bezárta a sufniába. Mindenképpen híres művészt akart belőle nevelni, már csak azért is, mert megrögzött szerencsejátékos volt, ezért mindig pénzszerűkben élt a család.

A PÉNZSZERZŐ CSODAGYEREK

Niccolò csodagyereknek számított, mint *Mozart*. Kilencévesen szonátát írt, tizenkét éves korában lépett fel először nyilvánosan, és ettől kezdve a közönség előtt élte az életét. Ő kereste a család kenyerét, nem is beszélve a saját, költséges taníttatása finanszírozásáról. Még ennél is korábban elkezdődött testi szenvedése. Négyévesen kanyarót, nyolcévesen skarlátot kapott, és valószínűleg kigyerek korától dolgozott szervezetében a tuberkulózis. Egész életét végigkísérték az ízületi fájdalmak, a köhögés és a szemgyulladás.

Gyerekkora felhőtlen játék helyett hosszas észak-italiai koncertkörutakkal és – a napóleoni háborúk miatt – állandó költözködéssel, meneküléssel telt. Amikor tizennyolc éves lett, úgy sikerült elmenekülnie az apjától, hogy állást kapott egy zenekarban Lucca városában. A kibírhatatlan szigor alól felszabadulva féktelen életet kezdett élni. Hajkurászta a nőket, ivott, és ő is nekilátott eljátszani a pénzt. Állítólag kétszer is előfordult vele, hogy kártyán veszítette el a hegedűjét, ezért koncertezni sem tudott volna másnap, ha nem szerez valahonnan újat. Mindkét esetben egy-egy jómódú polgár ajándékozott neki méregdrága mesterhangszert. Ezek képezték a későbbi értékes gyűjteménye első darabjait.

AZ APÁK RÉME

Nem is lett volna igazi botrányhős, ha nem keveredik szerelmi kapcsolatba egy nagyon fiatal lánnyal: *Emilia* csak tizenöt éves volt, és olyan nagy hatást gyakorolt a huszonekét éves Paganinire, hogy jóval később még a végrendeletébe is belefoglalta. Mindez azonban nem akadályozta meg abban, hogy egy évvel később már a toszkánai uralkodónóval, Napóleon hűgával kezdjen romantikus viszonyt. Élete során a továbbiakban sem tudott ellenállni a fiatal lányoknak: több alkalommal csábított el és szöktetett meg kiskorú fruskákat, emiatt

számos pert indítottak ellene a feldühödött apák; egyszer még börtönbe is került rövid időre.

A lányokat és a felnőtt nőket – éppen úgy, mint a közönséget – nem a külsejével hódította meg. Vézna testalkatú, hajlott hátú, beteges ember volt, sokan kifejezetten sátáni külsejű, rút alaknak tartották. Egy sokadik, súlyos arcüreggyulladás miatt minden elülső fogát ki kellett húzatnia, ennek következtében alakult ki félelmetes, beesett szájú, hajlott orrú archerendezése, ami az általa keltett borzongáshoz és hírnévhez is hozzájárult.

ÖRDÖGI VIRTUÓZ

Időközben minden idők legvirtuózabb, legjobban csodált szólistájává nőtte ki magát. A csodálók meg voltak győződve róla, hogy ilyen hangokat egyszerű halandó nem tud kicsiholni egy hegedűből. Megszületett a sátánnal lepaktált, ijesztő zenész legendája. Bármikor, bármekkora koncerttermet meg tudott tölteni, és ennek megfelelően hatalmas vagyont is gyűjtött. Jellegzetes, görnyedt tartással, lehengerlő energiával játszott, zenét szerzett, improvizált. Olyan zenei nagyságoknak lett a példaképe, mint például Liszt Ferenc, aki részben Paganini sikereinek hatására alakította ki saját szupersztár-imidzsét.

Paganini művészi száguldását csak azért nem nevezhetjük feltartóztathatatlanak, mert fájdalmasan

megakasztotta az a rengeteg betegség, ami egész életében kínozza. A kor két népbetegsége, a tuberkulózis és a szifilisz, valamint az egyre szaporodó perek és anyagi nehézségek lassan, de biztosan felőrölték az erejét. Utolsó hónapjaiban már se beszélni, se enni nem tudott a borzasztó fájdalmai miatt. Életkedve mégsem csökkent. Ötvenhét évesen, a halálos ágyán sem volt hajlandó elismerni, hogy számára vége van mindennek, az utolsó kenetet is elutasította.

Halála után sem csillapodtak körülötte a botrányok. A botrányokkal teli életmód és a halotti szentség elutasítása megerősítette azt a széles körben elterjedt véleményt, hogy ördögi befolyás alatt állt, ezért a katolikus egyház megtiltotta, hogy megszentelt földbe temessék. A holttestét bebalzsamozták, aztán egy hónapig a saját ágyán feküdt, mint valami bizarr kiállítási tárgy. Miután a szag elviselhetetlenné vált, sokáig egy elhagyatott préház egyik olívaolajos tartályában tárolták, majd a felháborodott szomszédok egyszerűen kivitték a koporsót a tengerpartra. Törvénytelen fia, Achille, aki apja mellett nőtt fel, küzdött azért, hogy végre rendesen eltemethesse őt. Összesen tíz ide-oda szállítás, exhumálás és hat temetés után 1896-ban találta meg a holttest a végső pihenőhelyét. Niccolò Paganini sírja egy páрмаi temetőben van, és vélhetőleg most már ott is marad. ♦

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

A PILLANAT CSÍPI A SZEMÜNKET

◆ Nincs is olyan, hogy pillanat, pedig mindenhol ezt a propagandát nyomják! Csípd fülön, élj neki, merülj el benne, vannak feledhetetlen pillanatok, a kiemelt pillanatokért éri meg, satöbbi. Szép, mondhatom!

Párizsban, a Luxemburg-kert mellett van egy márványfal, amelyre hajdan kifaragták az egységes méterrudat. Akinek vitája akadt a rófos-sal a piacon, csak odaszaladt, és lemérhette, kinek van igaza. Ez volt a korabeli System International. Ma meg hajszálpontos vonalzót, centit, mérőszalagot árulnak ládászámra papírboltban, barkácsáruházban. Az órásbolt ketyerékkel teli, mobilunk, kocsink, laptopunk is méregeti az időt.

Ám a pillanatnak nincs mértékegysége. Legfontosabb pillanatunk talán gyermekünk születése, szerelmesünkkel való egyesülés, díjátadó vagy egyéni rekordunk megjavítása, célszalag átszakítása, zászló kitűzése a csúcson. Na de egyik másfél óra, másik három perc, harmadik egyetlen másodperc... Hány kiló egy pillanat? Hogyan érhető tetten?

A pillanatot nem a stopper, hanem érzékeink ejthetik foglyul, minél több egy időben. Hangok, szagok, ízek, látványok kavarnak, olvadnak egygyé a kikristályosodó pillanatban.

A pillanat nem időtáv, sokkal inkább vegyület. Sajátos együttállás. Az impresszionisták a pillanat művészeinek vallották magukat, de csaltak ők is, hosszú ideig pingáltak valamit, ami egy adott pillanatot volt hivatott összefoglalni. A pillanat rég sehol se volt, amikor ők még mindig dolgoztak rajta.

A pillanat utólag van. Nem pedig akkor és ott. Ha az akkor-és-ottban mégis összeáll egy tökéletes pillanat, annak jobb, ha teljesen átadjuk magunkat. Nem lehet egyszerre beleolvadni a pillanatba és meg is örökíteni azt. Két választásunk van: idétlen szelfizéssel, jegyzeteléssel vagy memorizálással agyonvágjuk az élményt, vagy – rekonstruáljuk utólag. Létrehozunk valamiféle ábrázolást, amely a szemlélőben-olvasóban megszülő pillanatunkat vagy valami ahhoz hasonlót. Hát ez a szomorú valóság.

A skicc villámműfaj, de a pillanat még gyorsabb. Felszárad, mint csepp a forró kővön. Az iráni költő pillanatverse mégis öblös zsák, elfér benne sok minden. Fals bölcsességek anyától, fiútól. Danolászás a szomszéd-ból. Női jelenlétek, dolgos kezek. Fűnövés, madárrepülés, madárfestés. Gránátalmaevés, újabb bölcselkedés.

De ami legtöményebbé teszi a pillanatot, az az, hogy kilép keretéből, egyszerűen bőrünkön érzékelhető, szemünkbe fröccsen. Fontos pillanat az, ami tökéletesen kitölti medrét, sőt, kilép abból, jelet, nyomot hagy bennünk, rajtunk. Megsebez vagy megölel, végül is mindegy! Velünk marad, mint közvetlen érzékelés. A bőrünkön érezzük. Vagy a lelkünk bőrén. ◆

Kép: Profimedia - Red dot

IKERTÜKÖR

Egy-egy mai vers,
a szerző külföldi, hol nő, hol férfi.
Akik rápillantanak, költők maguk is,
egy férfi és egy nő.
Ugyanaz a szöveg kétféle
arcát mutatja kétfelé...

SZOHRÁB SZEFERI SKICC

Az eget kékebbre.
A vizet kékebbre.
Én a teraszon, Ra'aná az áztatónál.

Ra'aná a szennyest mossa.
Hullanak a levelek.
Ma reggel anyám azt mondta:
szomorú évszak ez.
Azt feleltem: az élet alma,
héjastul kell elpogtatni.

A szomszédasszony az ablaknál ül,
dalolászva kötöget.
Én a Védák Könyvét olvasom,
időnként leskiccelek
egy követ, egy madarat, egy felhőt.

Ragyogó napsütés.
A seregélyek megjöttek.
A böjtfű zsenge még.
Gránátalmát szemezgetek,
az jut eszembe:
Jó lenne, ha láthatóbbá válna
az emberek szíve-magva.
A gránátalmalé szemembe spriccel:
mepered a könnyem.
Anyám nevetésben tör ki.
Ra'aná is.

»»» Lackfi János fordítása

SZÖVEG –
SZABÓ T. ANNA

FENNKÖLT KOMIKUM

A védák, az emberiség legősibb szövegei olyan könyvek, amelyeknek a hagyomány szerint nincsen írójuk, voltaképpen a világgal együtt keletkeztek. Maga a „véda” szó is tudást jelent, valószínűleg rokonságban áll a látást jelentő latin „videre” igével. A művészet régóta igyekszik ezt a rejtett jelentést, a tudás szentségét megmutatni, de mindenágának megvannak a maga korlátai: a táncnak az emberi testre ható gravitáció, a zenének az egzakt jelentés lehetetlensége, a festészetnek az ábrázolás egyneműsége, az irodalomnak pedig a szavak kötött jelentésének korlátai.

A teljesség máshol van. Talán a világ érzékekkel felfogható sokféleségében? Lám, ez a vers is mennyi érzéki tapasztalatot sorakoztat fel: a nap enyhe melegét a bőrön, a mező illatát, az ég őszi színeit, a gránátalma ízét, a víz csobogását, a nők nevetését és énekét. Érzelmeket kelt, de ezek az érzelmek nem egyneműek – a keserű pillanatban benne van a múltás ígérete (a madár, a felhő, a pillanat: elszáll), az érzékelés gyönyörűsége, a szomorúság és a figyelem kettőssége, a szembe fröccsenő lé fájdalma és a kinevetetés visszássága. Közben béke van, csend van. Olvasni és rajzolni a megértésre sóvárogva, nézni, hallgatni, tűnődni, gondolkodni – sokunk számára ez az értelme annak, hogy élünk.

Alma, gránátalma: a mi keresztény szimbolikánk szerint a tudást, a tudás fáját idézi fel. Maga a vers is kétféle tudást kínál fel az almák kapcsán, a héj, a hús és a mag összefüggéseit vizsgálva: a láthatatlan és a látható felől közelít. Ugyanakkor ott van a fény és a víz (az itató) jelképe is, ezek megfoghatatlanabb, folyékonyabb-képlékenyebb tudást sejtetnek a maguk eleinte titkos, nem toladó jelenlétével – csak egy példa a Rig-védából, Fórizs László fordításában:

„A víz testvére a létnek. / Miként a lét, a víz is minden alakot magára ölt, / mindenhová benyomul, / minden utat kipróbál.” A vers is hasonlóképpen próbálja leképezni, letapogatni, kihallgatni a világ mögötti jelentést: először a finom kézzel felrajzolt képek, aztán az érzelmek, aztán a gondolatok útján, és végül a kimondást is segítségül hívja, amint direkt következtetést von le a gránátalma magjainak láttán.

És ekkor, pont ekkor, amikor végre egy nagy, kiküzdött szentencia bontakozik ki a sorjázó köznapi képek közül, hirtelen felfröccsen a gránátalmalé, ez a vérszínű, egyszerű fanyar és cukros folyadék, és könnyet csal a világra nyitott szembe – olyan ez, mint egy gúnyos visszavágó, mint egy rákérdezés: tényleg jól látod? Muszáj ilyen komolyan venni ezt az egészet? A nagy tanmesékben is sokszor tesz így a mester, amikor válasz helyett csak nyakon vágja a tanítványt, hogy lerántsa a magasröptű gondolatok közül a földre. „Azt hiszed, meg tudod érteni? Azt hiszed, szavakba foglalhatod a világot?” Sírj csak, vörös könnyekkel, komikusan, te, lét bohóca, te! Nevetnek rajtad – és ezt is meg kell értened. Hát nem? ♦

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

A KERESZT FOGANTATÁSA

A Szentlélek nagy fergeteg-köpenyben

A Libanonra szállott.

A Libanon csúcán egy cédrus állott.

Törzse obeliszk, feje korona.

A Szentlélek ráharsogott: Te fa!

Máriától, a Szűztől most jövök,

Csirázik immár az Isten fia,

És áldott ő az asszonyok között.

Most rajtad a sor: im, vihar-kezemmel

Megáldalak: légy terhes a kereszttel!

Légy te is áldott minden fák között,

Érezd, hogy nő benned a feszület,

Éveid: a Megváltó évei,

Míg utatok egykor összevezet.

(Reményik Sándor:

A kereszt fogantatása – részlet)

◆ A költemény Jézusnak és keresztjének látomásban elbeszélte párhuzamos életrajza, amelyben a költő az Újszövetség lényegét sűríti az európai keresztény kultúra egyfajta mitológiájává. 1928-ban, amikor Reményik Sándor a művét írta, már jó évtizede elkészült Csontváry Libaboni cédrus című, univerzális utalásokkal telített hatalmas képe, így súlyos asszociációkat kínál az olvasónak az a körülmény, hogy a versben a keresztet éppen ebből, a Libanon csúcán álló évezredes cédrusból kell kifaragni a maga idejében. Az alapszituáció az, hogy a Szentlélek, miután Gábel arkangyal által közölte Máriával, hogy Isten Fiának földi édesanyja lesz, nyomban a cédrushoz veszi útját, és a fának is megjelenti a maga sorsát: „Légy terhes a kereszttel!” Belőle, az ősfából készül majd jó harminc-egynéhány év múltán Krisztus keresztfája. Innentől kezdve a költemény képeiben, kifejezéseiben a növény és az ember-Jézus folyvást átjátszanak egymásba, szinte egyé lesznek, azonosulnak. Miközben Mária méhében „csirázik immár az Isten fia”, a fa törzsében „nő a feszület”. A cédrus megszemélyesül, maga is személyes vonásokat kap. Megszólítható és megáldható: „Légy te is áldott minden fa között”, írja a költő, az Üdvözlégy szavaira utalva. A cédrusfa is terhes, mint a földi asszony, Mária. Rá lehet parancsolni, ő pedig megérti a Lélek szavát, és engedelmeskedik. Neki is van egy életútja, amelynek vége egybeesik Jézus földi életútjának végével, hogy a fa és a Megváltó egykor majd a Golgotán találkozzanak össze. A folytatás szerint ez az ősfajta kereszté faragva öröködi majd a világ közepén, ő áll megsokasodva „minden árva faluvégen”, ő függ börtöncellák kietlen falán, ereklyeként ezer darabra forgácsolódik, s a Szabadító tekint le róla az emberiségre, e sok „millió megbilincselte életrabra”. Ő hordozza Krisztus testét, és vele együtt hordoz minden bűnt, mert az első Péter-levél 2,24-ben így olvassuk: a Megváltó „a mi vétkeinket saját testében felvitte a fára, hogy meghaljunk a bűnöknek, és az igazságnak éljünk”. Ezért – misztikus értelemben – a cédrus is kilép a mulandóságból, és örökkévaló lesz. ◆

Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus (1907),

HOGYAN MENNÉNK ÁT

GRECSÓ
KRISZTIÁN

”
**Mily rövid az élet!...
Mint hullócsillag futása,
Mely földünk körébe jutva,
Lángra gyúl, és tűz-barázdát
Írva elszalad, gyorsabban,
Mint egyet pillantanál.**

I *Arany János*

Hogy mennék át a százéves udvaron?
Bokánkon éhesen harsogna a csalán,
Magányos pince sóhajt ott, s az ablakon
Poros pókháló, az is elhagyva talán.

Álmomban kakas rikácsol, s délután
Futóvíz remeg a makadámon,
A szilva, mintha szem lenne, néz bután,
És csodálkozik az akaráson.

Hogy ott akarok lenni, abban a múltban,
Karperec-szivárvány azon a percen nőtt,
Tíz vagyok, éppen egy napja múltam,
Mama biceg a vetésnél, látom a fejkendőt.

És még előttem minden remény oltár,
Naivitásból és jószágból felkínált áldozat,
Azóta minden volt megvolt már,
Mint az ing, meggyűrve rajtam a kárhozat.

De az a kert, az udvar, mi százéves örökre,
Ha hunyorog, látja gyöngye gyerektestem,
Dunyhaként bújjik a korai ködökbe.
Megcsaltuk. De eszébe jut: feleskettem.

”
**Az üstökös meg' visszatér,
Kiröppent nyíl oda is ér,
Az eldobott kő megpihen:
Én céltalan, én szüntelen
Tovább! tovább!**

2 *Arany János*

Levéltitok, térdeplős kétkedés,
Betört határ, a jószág jeles bűnei,
Elpipált délután, kései érkezés,
Melegsünk nála, sosem kell fűteni.

A semmi napjai éveket datálnak,
A jövő rügye korai, ki fog fakadni,
Az maradt neked is, mint apádnak,
Régi rigolyák: akartál maradni.

Hittem, magam elől rohanok el,
A viszolygás mára tudatosság,
Hogy menekülve fogyhatok el:
Jutalom, igazságos azonosság.

Bárhol bírom, magammal maradtam,
Kínoz minden szakadt szorongás,
Nehéz vagyok, kínlódom alattam,
Révbe ért, sosem nyugvó bolyongás.

12 részes sorozatunkban az Arany-emlékevet ünnepelve kortárs írók és költők Arany János által inspirált műveit közöljük a hozzájuk készített vizuális újraértelmezéssel együtt.

Melyik vers alakjára emlékeztet a vonuló tömegben álló sánta Sanyi? Játsszon velünk! Küldje el a helyes választ a hónap utolsó napjáig a szerkesztoseg@

kepmas.hu e-mail-címre! Instagram-játék! Ha pedig van hozzá kedve és ihlete, hozza létre az eredeti vershez kapcsolódó képi alkotását, és töltsse fel #aranykepmas megjelöléssel Instagram-oldalára. Sorsolás a következő hónap első munkanapján. A nyertest e-mailben értesítjük, nyereménye Lackfi János és Szabó T. Anna „lkertükör” című kötete.

BUDAI ÚRFINAK KÉSZÜLTÉM

Ferdinandy György író számára nem ismeretlen a tengerpart, mert valaha Puerto Rico szigetén oktatott és alkotott. Tizennyolc évvel ezelőtt viszont úgy döntött, átteszi egyik székhelyét a szigetországtól háromórás repülőútra lévő Miami-ba, ahol viszont az Atlanti-óceánt és a nagyvárosi nyüzsgést már nem sokra tartja.

♦ „Puerto Ricón, ahol harminchat évig tanítottam az egyetemen, 1999-ben elrúkosodtam. A diákjaimból lett orvosok pedig nagyon jól, radikálisan megoperáltak, kidobták a prosztátámat, utána beszereltek mindenféle csöveket és szelepeket, hogy ne folyék belőlem a vizelet úgy, mint egy kerti csap. Ezután jöttünk át Amerikába” – meséli az író, akit felesége, a Miami-ban gyerekként menedéket talált, *María Teresa Reyes* beszélt rá a költözésre.

Amikor a költöző madarak elhagyják Magyarországot, Ferdinandyék is elrepülnek a délkeleti államba, ahol mindig jó idő van. Most, hogy a feleség az ELTE angol nyelvű lektoraként és nyelvi oktatójaként nyugdíjba vonult, három-négy hónapot töltenek Miami-ban egy évből, általában november végétől március közepéig. Ferdinandy György szeret Miami-ban élni, de nem tartja nagyszerű helynek, inkább kicsit csalóka világképűnek látja. „Az európai számára a Floridai-félsziget egy hatalmas, lapos terület, végeredményben óriási síkság. Miután meggyógyítottak elkezdtem mondogatni, hogy ha életem végéig itt élnék, építenék egy hegyet, és pénzt szednék azért, hogy az emberek felmehessenek a tetejére – meséli az otthonához tartozó kertben, egy kis tó előtt ülve. – Vannak itt húsz-harmincemeletes épületek, tehát van arra lehetőség, hogy az ember felülről körülnézzon, de a tengerpart mentén felhúzott felhőkarcolók többsége üres. Pénzmosás van mögöttük, kiadni pedig bajosan tudják, mert azok, akik Miami-ba jönnek lakni, jórészt latin-amerikaiak – ecseteli az író macskáját, Gatót simogatva. – A spanyolajkúak, akik a város populációjának jelentős hányadát teszik ki, nem tudják megvenni vagy kibérelni az égi tornyokat. A különböző etnikumoknak, például a kubaiaknak, a nicaraguaiaknak, a haitiaiaknak, hondurasiaknak vannak önálló, élő kis negyedeik Miami-ban.”

A csendes, viccelődő, barátságos úr szelíd nyugalommal és szimpátiával tekint a kevert etnikumú város lakóira. „A latin-amerikai bevándorlókat kedves, nyitott embernek gondolom. Ennek a viselkedésnek valószínűleg az lehet az oka, hogy itt munkát találtak, lett házuk, még akkor is, ha az történetesen egy trailer, a gyerekeik iskolába tudnak járni, tehát valamennyire megcsinálták az életüket. Azért pedig mindenki hálás.”

Tudja, miről beszél, mert hányatott élete során maga is több kontinensen élt: az 1956-os forradalmat követően emigrált, Franciaországban alapított családot és prosperáló írói karriert, majd jelentkezett egy trópusi egyetem oktatójának, Puerto Ricóra. Habár időskorára is kiválóan érti és beszél a francia és spanyol nyelvet, az angollal csehül áll. Ennek ellenére gyakran megszólítják angolul, azt tartja magáról, azért, mert éppen úgy néz ki, mint egy tipikus amerikai. „Ilyenkor azt mondom, *hábleme en cristiano*, vagyis beszéljetek keresztény nyelven, mert az angolt nem értem. Ilyenkor általában nagyot nevetnek, és onnantól kezdve minden rendben van. Ez a szemléletmód az életet nagyon kellemessé tudja tenni. Amerikai állampolgár is vagyok, de mivel egy különálló országban, a társult államban, Puerto Ricóban kaptam ezt a »polgárságot«, nem kellett angolul tudnom. Miami-ban nem kell irodákba járni, a jogosítványomat kiváltottam, mert eleinte még vezettem, de az itt töltött tizennyolc év alatt senki nem kért tőlem semmilyen papírt.” Amikor mégis el kell mennie hivatalos ügyet intéznie, nem ritka, hogy egy-egy színes bőrű irodista elneveti magát, amikor rájön, hogy az ősz hajú magyar-amerikai állampolgár nem beszél angolul. Majd hozzáteszi: valaha az ő apja sem beszélt a nyelvet.

Az identitás kérdése mindig is vastagon benne volt Ferdinandy életében, a sehova sem tartozással prózai munkáiban is foglalkozik. Noha 1956 után jött el otthonról, előbb francia nyelven írt, majd spanyolul tanított, családot pedig előbb francia, aztán kubai nővel alapított, azt mondja, a történet már régebben kezdődött. „Budai úri fiúnak készültem, mert budai családba születtem, de ez a budai família a háborúban elpusztult. Amikor elkezdtem volna élni az úri életet, ez az életforma már nem volt többé. A Fővárosi Autóbuszüzemnél három évig dolgoztam, ott nagyon megszerettem az embereket, a külvárosi életformát, így elkezdtem inkább azokhoz húzni, akik segítettek rajtam.”

Olyannyira eltávolodott a gyökerektől, hogy magát inkább rendes melőseembernek, mintsem polgári sarjnak tartotta. Amikor a pesti piaristákhoz járt gimnáziumba, a papoktatók meg szerették volna őrizni azt a régi világot, ami akkoriban süllyedt el, ezt Ferdinandy kamaszlelke nagyon nehezen viselte. Fél évszázaddal később végül mégis Budán, a XII. kerületben azon az egykori birtokon telepedett le,

amely a szüleié volt. Most azt vallja, már megengedheti magának, hogy kinevesse a fennhéjázó budaiakat.

„A hátam mögött gazdag amerikai írónak tartanak, de gyakorlatilag egy átlagos magyar író vagyok Amerikában. A házat, amelynek egyik épületébe visszaköltöztem, Rejtő Sándor, a nagyapám, a János Kórház fül-orr-gégész orvosprofesszora tulajdonolta, tőle örököltük. Most a húgom és az öcsém közvetlen szomszédságában lakom az év egyik felében, ami nagyon boldoggá tesz” – mondja.

A hátrahagyottak iránti bűnbánat, a honvágy erősen meghatározta a rendszerváltás előtti évtizedeit, ezért próbált meg mindenáron hazalátogatni. „Az édesapámat, aki segítette a zsidók bújtatását, 1944 karácsonyán a nyilasok úgy megverték, hogy belerokkant: harminc évet élt bénán. Ezért is volt számomra fontos, hogy hazajárjak. A legtöbb emigráns azt mondta, amíg a ruszlik ki nem mennek, ők haza sem jönnek – de nálam szó sem volt erről. Bántott a lelkiismeretem, mert huszonegy éves koromig én tologattam apám tolókosiját városszerte, utána a húgom vállalta ezt. Amikor először hazaengedtek, már tizenegy éve távol voltam. Akkor is csak úgy sikerült hazajutnom, hogy a genfi menekültútlevelembe betétlapot tettek.”

Mostanában oxigénterápiás kezeléseket kap a floridai nagyvárosban, ekkor másfél órára be kell feküdnie egy búra alá, amelyet kedélyesen csupán „üvegkoporsónak” hív. Ilyenkor elnyomja az álom. Leggyakrabban a saját múltjában köt ki, még a felesége olyan rokonairól is álmodik, akikkel sohasem találkozott. Ahogy egyre inkább öregszik, egyre többet gondol az édesapjára, akitől igyekezett eltanulni a megbocsátás művészetét. „Apám mindig, mindenkinek megbocsátott. Az Országos Társadalombiztosító Intézet (OTI) orvosa volt. Miután összeverték, hihetetlen lelki erővel még visszament az OTI-ba dolgozni mankóval és botokkal, de csak egy-két hónapig bírta. Mindenütt szerették, mert jó humora volt, ő volt a »doki«, ő adta a tanácsokat a kollégáknak.”

Ugyanez a nyugalom, humor jellemzi Ferdinandy Györgyöt. Eddigi írói pályafutása során ötvennél is több könyvet jegyzett, a legtöbb novellája komoly társadalmi üzenettel bír, de azt vallja, ő nem tesz mást, csak elmondja azt, amit tud, az ítélezést a „Jóistenkére” bízta. Azok, akik szeretik, azért tartják a szívük csücskének, mert úgy érzik, az ő történetüket – a közös múltat, az útpadkára szorultak mindennapjait – írja meg.

NINCSEN EZEN A KIS ORSZÁGON KÍVÜL A MAGYAR EMBER SZÁMÁRA BOLDOG, KIEGYENSÚLYOZOTT ÉLETRE LEHETŐSÉG.

Egyik spanyol nyelvű könyve bemutatóján a Puerto Ricó-i egyetemen kétszáz diák közül az egyik azt mondta, azért szeretik a könyveit, mert róluk is szól. „Megdöbbsentett a felismerés, hogy nekik írom újra az életemet, a múltat, Európa sorsát. Az új kötetemben, amely valószínűleg az év második felében jelenik meg, ezért mesélem el nekik, hogy egy európai megérkezik a szigetre, majd tagja lesz egy függetlenségi mozgalomnak, amely azt szeretné, ha Puerto Rico elszakadna Amerikától. Mivel az állam történetét máig hiányosan tanítják, valóban elmondhatom: ezt nekik írtam” – meséli. A magyar irodalom spanyolra átültetése is fontos neki: februárban *Terék Anna* vajdasági költő négy versét fordította spanyol nyelvre.

„Nincsen ezen a kis országon kívül a magyar ember számára boldog, kiegyensúlyozott életre lehetőség. Végeredményben az állandó hazatéréseimmel, időskori hazatelepedésemmel ezt igazoltam” - mondja a nyolcvankét éves író. „A feleségem mostanában egyre mondja, hogy ismétlgetem magamat, márpedig ez a kántáló elbeszélőmód, amiben kis variánsokkal, változatokkal visszatérnek a régi emlékek, mindig is az írásművészetem része volt” – teszi hozzá. ♦

OLVASSA A KÉPMÁS DIGITÁLIS VÁLTOZATÁT!

Nem kell tárolni, virtuális könyvespolcán bármikor elérí

Ajándékba
is vásárolható

Kiadványát
több eszközön
is elérheti

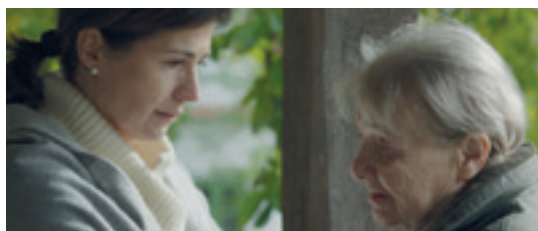
Pár kattintással
azonnal olvasható,
előfizethető

WWW.DIGITALSTAND.HU/KEPMAS

A KÉPMÁS-EST V4-SOROZATA

MEGHÍVÓ

HELYSZÍN: VÁRKERT BAZÁR, RENDEZVÉNYTEREM

A MÚLT SEBEI

Európa közepének egyik máig feldolgozatlan traumája, hogy a háború alatt és a megszállt országokban több ezer apa nélküli gyerek született, akik sohasem tudhatták meg, kitől származnak.

Ez a történelmi tény és az osztrák szociológus, *Barbara Stelzl-Marx* hozzá kapcsolódó kutatásai inspirálták *Mészáros Márta Aurora Borealis – Északi fény* című filmjét.

A filmvetítés után beszélgetőtársunk *Tóth Ildikó* színésznő, valamint a lengyel operatőr, *Piotr Sobociński Jr.*

Szakértő vendégünk: **Prof. Perczel-Forintos Dóra**
klinikai szakpszichológus,
pszichoterapeuta

Moderátor: **Szám Kati**, a Képmás főszerkesztője.

Időpont:

2018.
03.14.
SZERDA

18 ÓRA

A RENDEZVÉNYEN VALÓ RÉSZVÉTEL ELŐZETES,
VAGY HELYSZÍNI REGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ +36/1/3651414
SZERKESZTOSEG@KEPMAS.HU

ONLINE REGISZTRÁCIÓ: KEPMAS.HU/KEPMAS-EST

TÁMOGATÓ:

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

RENDEZŐ:

Média a
Csaláért
Alapítvány

» stílusos » bátor » elkötelezett

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

A cikk a Magyar Turisztikai Ügynökség
szakmai támogatásával készült.

CSILLAGOK BUDAPESTEN

Újra gasztronómiai csúcseménynek ad otthont Magyarország: a Michelin Travel Partners és a Magyar Turisztikai Ügynökség együttműködésének köszönhetően Budapesten lesz a Michelin-kalauz The Main Cities of Europe 2018 kiadványának hivatalos bemutatója március 26-án. A gálán részt vesznek Európa sztárszakácsai is, akik azokat az éttermeket köszöntik, amelyek újoncként kerülnek be a népszerű kalauz legfrissebb kiadásába. Utoljára 2016-ban volt hazánkban ilyen rangos gasztronómiai esemény, amikor Budapesten volt a Bocuse d'Or szakácsverseny európai döntője. Ezt a versenyt Széll Tamás nyerte meg, világhírt és a lyoni nemzetközi döntőben különdíjat hozva hazánkunk.

◆ MI KÖZE A GUMIABRONCSNAK AZ ÉTTERMEKHEZ?

„...a Michelin éttermi kalauz az új évszázaddal érkezik, és látni fogja még az új évezredet is.” – a kalauz 1900-as, első kiadásának mottója az elmúlt 118 év során nemcsak beigazolódott, a kiadvány napjainkra a gasztronómia legfontosabb mércéje lett. 1891-ben a Michelin testvérek, Edouard és André feltalálták a leszerelhető gumiabroncsot, ami gyorsan népszerű lett. Céget alapítottak, a jövedelmező üzlethez viszont fontos volt az is, hogy a gumikat sokat használják. A századfordulón alig 3000 autó volt egész Franciaországban, ezért a dörzsölt testvérek kiadtak egy térképet, amelyen kitűnő éttermek és hotelek szerepeltek, hogy így vegyék rá a turistákat a gyors abroncskoptatásra. Az elgondolás kitűnő reklámfogásnak bizonyult: míg az első kiadás Párizst és a környező városokhoz vezető utakat tartalmazta, 1904-től már Olaszország, Svájc, Belgium, Luxemburg, Hollandia és az Egyesült Királyság is külön kötetet kapott. A kezdetekben ingyenes kiadványért 1920-tól kértek pénzt, az első – és azóta védjeggyé vált – csillagok az 1926-os kalauzokban jelentek meg. 1931-ben bevezették a 0, 1, 2, 3 csillagos rendszert, 1936-ra pedig kialakult az éttermek osztályozásának végleges formája: az egy csillag remek éttermet jelent a saját kategóriájában, két csillagot ér az a kitűnő konyha, amiért érdemes kitérőt tenni utazásunk során, a legmagasabb, három csillagos elismerés pedig az olyan kivételes éttermeknek jár, amik már önmagukban megérnek egy utazást.

Kép: Profimedia - Red dot, ételfotók: Borkonyha/Kaunitz Tamás

UTAZÓKBÓL TITKOS ELLENŐRÖK

Az ételkalauz hőskorában a cég bátorította az utazókat, hogy sok adatot gyűjtsenek az utakról, éttermekről, szállodákról, ezzel a módszerrel bővítették a kiadványokat. A hirtelen jött népszerűség azonban változásokra készítette a testvéreket: az 1920-as években eltűntek a reklámok, és ellenőröket fogadtak fel, akik szigorú anonimitásban tesztelték az éttermeket.

A névtelenség azóta is a tesztelés legfontosabb szabálya. Jó példa erre Fausto Arrighi, aki először étteremkritikusként, majd az olaszországi Michelin-kalauz igazgatójaként 36 éven át kóstolta végig a legjobb éttermeket. Még 1977-ben jelentkezett egy álláshirdetésre, amiben idegenvezetőt kerestek. Hosszú és bonyolult procedúra után vették fel, csak ekkor derült ki számára a leendő munkaköre. Eleinte csak irodában ült és ismerkedett a Michelin-módszerekkel, majd egy évet töltött el egy tapasztalt étteremkritikus oldalán, hogy elsajátítsa a szakma mesterfogásait. A könnyed tanulóévek után következett a „fekete leves”: évente minimum 240–250 éttermet kóstolt végig, inspektorként összesen 9000 étteremben fordult meg, és legalább 100 csillag köthető nevéhez.

A fenti számokból is látható, hogy a Michelinnél dolgozó étteremkritikusok élete nem fenéig tejfel. Arrighi egy vele készült interjúban meg is fogalmazta, hogy nincs igazán saját életük: „Mindig a terepen vagyunk, minden héten 5–6 ezer kilométert autózunk, folyamatosan megyünk valahová.”

A jó étteremkritikus kiválasztásának a feltételei is szigorúak: nem lehetnek túlsúlyosak, nem dohányozhatnak, hogy ne torzuljon az ízlésük, soha nem fedhetik fel magukat, egy étterembe 8–10 évig nem térhetnek vissza, szolgálati idejük alatt tilos nyilatkozni a sajtónak. A kifinomult titkosszolgálati módszereket idéző munkavégzés során jelentéseket írnak az éttermekről, folyamatosan nyitott szemmel járnak, nemcsak új éttermeket keresnek, hanem termelőkkel, borászatokkal ismerkednek.

A MAGYAR CSILLAGTÉRKÉP

A csillagokat viszont nem az ellenőrök, hanem a területi igazgatók adják előbbiek jelentése alapján. Ha egy igazgató a jelentés alapján érdemesnek tartja az éttermet, akkor két hónap elteltével újabb tesztelőt küld a helyszínre, majd kedvező jelentés után saját maga is ellátogat a helyszínre, döntés csak ezután születik egy csillagról.

A nagy lépés – mind a kalauz, mind az éttermek életében – a két csillag megítélése, hiszen ez hatással lehet egy egész ország, régió turizmusára is. Az erre esélyes éttermeket már különböző országok igazgatói is tesztelik, ők azt is kiemelten figyelik, hogy az adott étterem mennyire illeszkedik az aktuális nemzetközi trendekbe. A két vagy három csillagra esélyes éttermekben így a Michelin-ellenőrök és -igazgatók száma igen jelentős.

Magyarországon először a Costes (Ráday utca) kapott egy csillagot 2010-ben, majd 2011-ben követte a Vörösmarty téri Onyx, azóta pedig a Borkonyha és a Costes Downtown csatlakozott az elithez. A Tanti Pesti István vezetésével szintén kapott csillagot 2015-ben, ám egy évvel rá a séf már a tatai tónál nyitott Platán vendégeinek szerez örömet főztjével. A csillaghullás kedvező hatása volt, hogy a magyar gasztronómia (itthon is) kezdett világhírűvé válni, a Michelin kegyeiért folytatott verseny eddig csak jót tett konyhánk fejlődésének. Külön szerencse, hogy ez együtt történt a turizmus fellendülésével, a 2016-os Bocuse d'Or versenyen elért eredményünk pedig újabb lökést jelentett. Az elmúlt 8 év fejlődése alapján benne volt a levegőben egy újabb kiemelkedő lehetőség az ország gasztronómiájának népszerűsítésére. Márpedig a március 26-i gála nagyszerű alkalom, hogy bemutassuk: Budapest és Magyarország készen áll arra, hogy bármilyen, kontinentálisan is fontos nemzetközi gasztroesemény házigazdája legyen. ♦

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
FRISS FORGÁCSOK

AZ OROSZLÁNBA BEÉPÜLŐ BÁRÁNY

♦ Vajon az ember eredendően társas lény, aki érthetetlen módon elmenekül falkatársai elől, és kozmikus magányban nyalogatja sebeit, amelyeket csak a közösségi lét orvosolhatna? Vagy alapvetően magányos lény, aki a többi magányossal kapcsolatba kerülve próbálja feloldani a feloldhatatlant, megnyitni belső világát?

Általában családba születünk, s Ádám már a Teremtés kezdetén kettesben volt az Úrral, majd kettesben a testéből kitépett Évával. Manapság a legkülönbözőbb civilizációs vívmányok révén (saját iroda, tágas lakás), a legkülönfélébb szenvedélyekbe menekülve próbálunk elszigetelődni másoktól, hogy aztán kedvünkre panaszkodhassunk a feloldhatatlan magányról. „Egyedül vok” – bökjük ki a bejegyzést az internetre, s már jönnek is a kommentek: „ezzel nem vagy egyedül”, „én is”, „legyünk ketten egyedül!”

Valahogy vonzódunk azokhoz a dolgokhoz, amelyek veszélytelen együttlétet ígérnek. Ahol a másiktól elszigetel a számítógép, a fal, a tér, az úr. *Pilinszky* ezzel a szép paradoxonnal rukkol elő: „Magányosak lettünk – mert nem tudunk magányosak lenni...” Mint mondja, elvesztettük hallásunkat a csendre, a belső elmélyülésre, a másik és a világ felé való megnyílásra. „*A magányos ember fordítottja a szent: tökéletes befelé fordultságával Isten és tökéletlen nyitottságával az emberek felé. Rajta keresztül a Szentlélek szabadon fújdogál a világba... Az imádkozó embernek is a magányos fa lehetne a jelképe, ahogy gyökerével a földben áll, s leveleivel ki-be lélegzi a világot.*” Vagyis létezik Istennel-társas magány is...

Az írás magányos mesterség. Ezt a magányt sokféleképpen oldják az irodalommal fertőzöttek: alkotóházakban, kávézókban, művészkörökben, kiskocsmákban jönnek össze, ahol nemritkán játékos formában próbálgatják irodalmi fegyvereiket, ugratják egymást, vagy a kollektív alkotás formáival kísérleteznek.

Mégis itt mindenki magából dolgozik, mégpedig a lehető legtágabb értelemben véve. Hiszen az énem mindaz, ami lehettem volna, ami vágyaimban, fantáziámban voltam, amitől rettegek, amit olvasok, filmen látok vagy hallok, amit a suliban tanultam, ami a körülöttem élőkkel megtörtént, amit álmodom, és így tovább. Vagyis gyakorlatilag az egész világ én vagyok, hiszen valamilyen szinten mindezt át tudom élni. Érzem orromban az Amazonas füledt páráját, pedig csak álomban úsztam benne. Tenyeremre felhőkarcoló korlátjának vasa fagyott rá, pedig életemben nem merészkednék a mélység fölé. Oblomovkában lépdelen, virágzó fák közt, hallom az alvók sokritmusú horkolását. És így tovább. Persze technikai kérdés, hogy ezeket a belső utazásokat mennyire leszek képes az olvasó számára érzékíteni.

Nagyon igaz az is, amit *Paul Valéry* mond: „*Mi sem eredetibb, mi sem jelenti inkább önmagunkat, mint másokkal táplálkozni. Csak emésztetni kell. Az oroszlán magához hasonított juhokból áll.*” Egyszóval akár élmény, akár irodalmi hatás „beépüléséről” van szó, igazgá, erőssé (mint az oroszlán) akkor válnak, ha a magunk kiküzdött írói alkatához, hangjához hasonítjuk őket. ♦

hirdetés

ÖRÖMHÍR MINDENKINEK!

FIATALOKNAK
IDŐSEKNEK
CSALÁDOSOKNAK
EGYEDÜLÁLLÓKNAK

WWW.KATOLIKUSRADIO.HU • INFO@KATRADIO.HU • 06 1 255 3333

MÁRCIUSI KIMENŐ

KÉPFESTŐK

Endrődy Orsolya iparművész és Kiss Mónika grafikus segítségével elkészíthetjük a saját másolatunkat egy ismert festményről. Nem szükséges semmilyen rajz- vagy festészeti tapasztalat, és a szervezők minden eszközt biztosítanak. A festés nagyjából három órát vesz igénybe, jó program lehet családtagokkal, barátokkal, munkatársakkal vagy egyedül is.

2018. március 1. és 2. Budapest, Szelence Café

2018. március 18. Törökbalint

2018. március 27. és 28. Budapest, Barabás Villa

ACSEHOV: EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK

Bata Éva és Rusznák András játszanak három egyfelvonásos komédiát. A „Medve” című Popova Jelena Ivanovnáról, a fiatal özvegyről szól, aki hetedik hónapja gyászolja elhunyt urát. Elhatározása szent és megmásíthatatlan: elzárkózik a világtól, haláláig gyászolni fog. Ekkor állít be hozzá hivatlanul Szmirnov Grigorij Sztjepanovics, hogy néhai férje tartozását behajtsa.

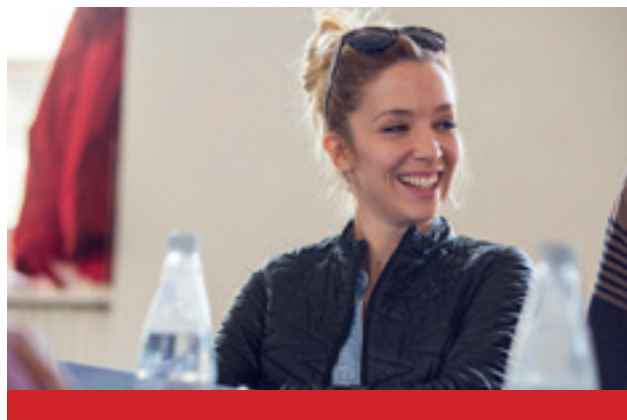
„A dohányzás ártalmasságáról” című komédiában egy dohányzó férfi beszél a káros szenvedélyről, a „Leánykérés” pedig egy földbirtokosról szól, aki 35 évesen úgy dönt, hogy megházasodik. A darabot Szócs Artur rendezi.

Budapest, Aranytíz, 2018. március 3. és 24.

DÜHÖNGŐ IFJÚSÁG

Márciusban a Belvárosi Színházban mutatják be John Osborne világhírű klasszikusát, a Dühöngő ifjúságot, Nádasdy Ádám fordításában, Znamenák István rendezésében, Szabó Kimmel Tamás, Kovács Patrícia, Ötvös András, Járó Zsuzsa és Papp János szereplésével. A téma ismerős: mennyire kell és hogyan lehet megfelelni a társadalmi elvárásoknak, mit tehetnek a lázadó fiatalok azért, hogy változtassanak a számukra nehezen elfogadható társadalmi körülményeken. A bemutató aktualitását az adja, hogy ami egykor a huszonevesek problémája volt, mára későbbre tolódott, és sokan még harminc fölött is céltalanul keresik a fogódzót az egyre idegenebb világban.

Budapest, Belvárosi Színház, 2018. március 16., 17. és 23.

PARNO GRASZT-KONCERT

A Parno Graszt csaknem harminc éve működő, a tradicionális hagyományokra nagy hangsúlyt fektető cigányzenekar. Zenéjükkel az autentikus Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei roma népzenet szeretnék népszerűsíteni és továbbörökíteni.

Budapest, Fonó Budai Zeneház, 2018. március 23.

TAVASZI IFJÚSÁGI KONCERT

A Szentendrei Tavasz Fesztivál egyik programján Vivaldi, Bach, Mozart és Weiner Leó kamarazenei darabjait hallgathatjuk a Hegyvidéki Solti György Zenekar és Szeiti Aliz fuvolaművész előadásában. A zenekar karmestere Bolyky Zoltán, aki mesél is majd a darabokról, így a zenei élményekhez izgalmas történetek, asszociációk kapcsolódnak.

Szentendre, 2018. március 24.

BOGGIE @ SZOBAKONCERT

Minden hónap harmadik szerdáján a Magvető Caféban Boggie zenekarával lép fel. Saját dalai, különleges dallamai egyedi dalszerzővé teszik őt. Az estek speciális különlegessége, hogy Boggie az alkalmakra megzenésít egy kortárs verset.

Budapest, Magvető Café, 2018. március 21. 19 óra

MÁRIA MAGDOLNA – FILM, NEM CSAK A BIBLIA ISMERŐINEK!

Ígéretes angol-amerikai film készült Mária Magdolnáról, az Újszövetség fontos szereplőjéről. Merész vállalkozás ez, hiszen el kell kerülnie a bibliai témájú filmekre

sajnálatosan gyakran jellemző szentimentális, pózoló stílust, ugyanakkor nem szabad belemennie szélsőséges átértelmezésekbe sem. Ezt a filmet jó szakmai stáb alkotta, ezért reménykedünk, hogy nem okoz csalódást, hanem valódi élményt nyújt hívőknek és nem hívőknek egyaránt.

Filmbemutató: 2018. március 29-én

ZENEVONAT

Somló Tamás elvesztése után az LGT ugyan nem koncertezik már, de a zenekar két tagja, Karácsony János és Solti János továbbra is fellép a Zenevonat koncerteken, kiegészülve Veres Mónika Nikával, aki az LGT tagjai által női előadóknak írt dalokat adja elő, illetve Heincz Gábor Bigával, aki egy TV-műsor kedvéért áthangszerelt néhány LGT-klasszikust, ami olyan jól sikerült, hogy az eredeti tagok kérésére a Zenevonat koncerteken ebben a verzióban hangzanak el. Az élőzenei kíséretet az Abrakazabra zenekar biztosítja, a több mint kétórás műsorban a legnépszerűbb LGT-slágerek csendülnek fel.

Budapest, MOM Sport, 2018. március 17.

BÚCSÚ A GYEREKKORTÓL

Egy bájos felnövéstörténet az ezredfordulóról

Vannak olyan filmek, amelyeket bármeddig el tudna nézni az ember. Mert bár tulajdonképpen nem történik bennük semmi rendkívüli, a mindannyiunk számára ismerős helyzetekben csetlő-botló szereplők olyan természetességgel lopják be magukat a szívünkbe, hogy nehezen engedjük el őket a vége főcím után. A színésznőként befutott *Greta Gerwig* első önálló rendezése, a *Lady Bird* pont ilyen.

- ◆ A kaliforniai Sacramentóban járunk 2002-ben, *Christine „Lady Bird” McPherson* (*Saoirse Ronan*) végzős egy katolikus gimnáziumban. A lány előtt ott áll még az egész élet, de a most hozott döntéseken múlik minden. Az egyetemválasztás és a felvételi amúgy sem könnyű időszakát egy mindent túlaggódó anya, egy éppen munkanélkülivé váló apa és két féltestvér nehezíti, ráadásul berobban az első nagy(nak hitt) szerelem is *Lady Bird* életébe.

A kamaszkort, ezt a gyerekkorból a felnőttkorba átvezető, különleges életszakaszt már sokan, sokféleképpen feldolgozták filmen, a klisékkel teli, karikatúraszerű vagy egyenesen kínos próbálkozások mellett azonban csak néhány igazán emlékezetes darab született az elmúlt évtizedekben. Egy fiatal rendezőnőnek sikerült az, ami keveseknek, nem véletlen, hogy egyes kritikusok a filmtörténet kultikus felnövéstörténeteire, például *Truffaut Négyszáz csapásához* hasonlítják az őszinteséggel és kedves humorával mindenkit magával ragadó *Lady Bird*-öt.

Greta Gerwig néhány kevésbé fontos mellékszerep után *Woody Allen Rómának szeretettel című* filmjében tűnt fel pár éve, de színésznőként az igazi áttörést egy fekete-fehér független film, a nálunk 2013-ben bemutatott *Frances Ha* hozta meg neki. Azóta kapkodnak utána Hollywoodban – legutóbb a *Jackie Kennedy* bőrébe bújó *Natalie Portman* oldalán láthattuk –, ő mégis úgy döntött, átáll a kamera másik oldalára, hogy elmesélje, milyen volt kamaszlánynak lenni egy amerikai kisvárosban az ezredfordulón. És milyen jól tette, mert első önálló rendezését, a hazájában ősszel debütált, önéletrajzi ihletésű filmet imádják a kritikusok és a közönség is, két Golden Globe-díj után pedig öt jelöléssel (köztük a legjobb rendezés és a legjobb eredeti forgatókönyv nominációjával) várja március 4-én az Oscar-gálát, amelyet néhány nappal megelőz a film magyarországi premierje. ◆

Lady Bird. Színes, feliratos amerikai film.

Írta és rendezte: *Greta Gerwig*

Szereplők: *Saoirse Ronan, Laurie Metcalf, Tracy Letts, Odeya Rush*

Gyártó: *Universal*, 2017; forgalmazó: *UIP-Duna Film*

Országos bemutató: 2018. március 1.

MINT VAGY AZ AJTÓ!

SZERETNI_ARANY

a tüzelő fénye
Oly hivogatólag süt ki a sövényre.
Ajtó előtt hasal egy kiszolgált kutya,
Küszöbre a lábát, erre állát nyújtja.
Benn a háziasszony elsűri a tejet,
Kérő kis fiának enged inni egyet;
Aztán elvegyül a gyermektársaságba,
Mint csillagok közé nyájas hold világa.
/Családi kör/

HA KLASSZIKUSSÁ VÁLSZ,
MINDIG KORTÁRS MARADSZ.

www.arany200.hu

KÉPMÁS-ESTEK CSALÁD ÉS MŰVÉSZET MEGHÍVÓ

HELYSZÍN: VÁRKERT BAZÁR, VETÍTŐTEREM

MINDENKI MEGVAN?

Hol a helye az időseknek családjainkban és közösségeinkben? Milyennek látják őket a gyerekeik és unokáik és milyen kép él bennük önmagukról és a világról? Hogyan befolyásolja mindezt a média? Az estet a **Mindenki megvan** c. filmmel kezdjük.
A főszerepben Robert de Niro.

A vetítés után **dr. Aczél Petra** kommunikációkutatóval beszélgetünk a média és a társadalom idősképéről.

Időpont:

2018.
03.06.
KEDD

18 ÓRA

A RENDEZVÉNYEN VALÓ RÉSZVÉTEL ELŐZETES,
VAGY HELYSZÍNI REGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT.

BELÉPŐ EGY KÉPMÁS MAGAZIN, AMELY
A HELYSZÍNIEN IS MEGVÁSÁROLHATÓ.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ +36/1/3651414
SZERKESZTOSEG@KEPMAS.HU

ONLINE REGISZTRÁCIÓ: KEPMAS.HU/KEPMAS-EST

RENDEZŐ:

Média a
Családért
Alapítvány

KÖZREMŰKÖDŐ:

TÁMOGATÓ:

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKÉZELŐ

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON, zoológus

SOROZAT –
VADÁLLATOK KÖZELRŐL

HÍMNEM, NŐNEM... IGEN VAGY NEM?

Vannak fiúk, és vannak lányok – ugye, milyen természetes ez számunkra? Ráadásul a kettőt általában elég jól meg is lehet különböztetni egymástól, már első ránézésre is. Mi, emberek ezt így szoktuk meg, de az élővilágban ez egyáltalán nem mindig így van.

- ◆ Az ivaros szaporodás, amelynek során két egyed örökítőanyaga kicserélődik, kombinálódik, elég korán megjelent az élővilágban: már egysejtű szervezeteknél is megfigyelhető. Óriási előnye, hogy új kombinációk jönnek létre általa, és a változatosság esélyt jelent az alkalmazkodásra, hiszen elképzelhető, hogy az anya és az apa tulajdonságait egyesítő utódok jobban meg tudnak felelni a környezet kihívásainak, vagy ellenállóbbak lesznek egyes kórokozókkal szemben, így ezek biztosíthatják a faj fennmaradását. Elkülönült hímnemről és nőnemről azonban az egészen egyszerű élőlényeknél még nem beszélhetünk: ugyanaz az egyed egyaránt termel hím- és nőivarsejteket, sőt, a csalánozóknál például váltakozhat is a kétféle szaporodásmód: a hidráról ivartalan bimbózással leváló medúza ivaros szaporodással hozza létre az újabb hidranemzedéket.

LEÁNYKORI NEM

A férgek és a puhatestűek között azonban már megjelenik a váltivarúság, vagyis a hímek és nőstények különválása. A földigiliszta vagy az éticsiga hímű, viszont a tenger fenekén, saját maga képezte mészcsovecskékben élő forgósférgeknekél vagy a polipoknál már különvált a két nem. Az osztriga pedig egész különös dologra képes: ugyanaz az egyed képes hol nősténnyé, hol pedig hímmé alakulni, és ezt többször is megteheti oda-vissza élete során. Az ivarváltás a gerinces állatok körében sem ismeretlen, sőt, bizonyos halaknál teljesen természetes jelenség, hogy minden egyes példány nősténynek születik, s később egy részük hímmé alakul.

Egyes békák is képesek a nemüket megváltoztatni, persze nem szándékosan, hanem környezeti tényezők hatására. Ha például ösztrogéntartalmú vegyületek kerülnek a vízbe (például fogamzásgátló tablettákból), a hím ebihalakból nőstény békák lesznek.

HIÁNYZÓ NEM

Az ízeltlábúaknál és a szárazföldi gerinces állatoknál már teljesen uralkodóvá válik a hím- és nőnem elkülönülése, bár érdekes kivételek itt is akadnak. A botsáskák közt vannak ugyan hímek, de nem feltétlenül van szükség rájuk, a nőstények ugyanis képesek hím nélkül, szűznemzéssel is termékeny

petéket rakni. A szűznemzés némelyik hullőre is jellemző. A Kaukázusban él egy apró gyíkocská, hasonló a mi fali gyíkunkhoz, amely tudományos, latin nevét (*Darevskia unisexualis*) onnan kapta, hogy gyakorlatilag egynemű: szinte kizárólag nőstény példányai ismertek. A komodói varánuszról ugyanakkor az derült ki, hogy bár alapvetően éppúgy ivarosán szaporodik, mint más gyíkok, a nőstény alkalomadtán képes szűznemzéssel is termékeny tojásokat rakni, az ezekből kikelő utódok viszont egytől egyig hímek. Szigetlakó fajról lévén szó, ennek az lehet a célja, hogy egy lakatlan szigetre sodródva egyetlen nőstény is képes legyen ott állományt alkotni.

Vörös szövőhangya (*Oecophylla smaragdina*) királynő; Thaiföld

Púpos horgászhal (*Melanocetus johnsonii*)

SEMLEGES NEM

Számunkra az a természetes, hogy két nem létezik: a hím- és a nőnem. Az államalkotó rovaroknál azonban ez nem egészen így van. A dolgozó méhek és hangyák genetikailag nőstények ugyan, de ivarszerveik nem fejlődtek ki, lényegében nemtelenek. Egyedül a királynő képes teljesértékű nőstényként utódokat létrehozni. Külön érdekesség, hogy megtermékenyített petéiből kelnek ki a dolgozók, míg a terméketlenekből lesznek az újabb hímek, amelyeket a méheknél heréknek nevezünk. A termékeny peték bármelyikében megvan a lehetőség, hogy új anyaméh fejlődjön ki belőle, ehhez azonban az kell, hogy a dolgozók lárvakorában különleges táplálékkal, az úgynevezett méhpempővel etessék. A természetes szárnyatlan dolgozói ugyanakkor a hímek és a nőstények közül egyaránt kikerülhetnek, és társadalmukban nemcsak királynő van, hanem király is: mindketten rendelkeznek szárnyakkal, és illatanyagaikkal irányítják a termeszboly életét.

EGYFORMA NEM

Ahol elkülönül a hím- és a nőnem, ott sem feltétlenül tudjuk ránézésre eldönteni egy állatról, hogy hím vagy nőstény. Nagyon sok esetben az ivarok látszólag teljesen egyformák. Ez a helyzet például számtalan rovar vagy madár esetében: a legtöbb papagáj nemét például a legtapasztaltabb tenyésztők is csak műszerrel tudják megállapítani. Ahol a párok között tartós kapcsolat jön létre (ilyen például a legtöbb papagáj vagy a darvak) vagy éppen ellenkezőleg: teljesen véletlenszerű, hogy ki lesz a következő nemzedék apja, hiszen tartós párkapcsolatra nincs esély, már csak az élet rövidsége miatt sem (mint a legtöbb rovárnál), ott a nemek általában nem különböznek egymástól látványosan. Nagyon sok állatfajnál azonban a hímek versengése a kiválasztódás egyik leghatékonyabb módja, és már a küllemük is a küzdelmet, a viaskodást szolgálja.

ERŐSEBB NEM

Az ivari kétalakúság azt jelenti, hogy a két nem láthatóan különbözik egymástól. Egyes állatok hímjei szarvval, agancssal, agyarral vagy látványos dísz tollakkal rendelkeznek, míg a nősténynek ilyen fegyvere vagy nászruhája nincs. A hím ilyenkor általában egy párzási időszakban több nőstényt is meghódít, hogy sikeres gényeit minél több utódnak adhassa tovább. Gondozásukban azonban többnyire nem vesz részt, és a következő évben újabb

hódításba kezd. Ezeknél az állatoknál a hím általában természetesebb is a nősténynél, függetlenül attól, hogy a méretfölényét aztán a család védelmezésére is felhasználja-e. Nem kevés példa van ugyanakkor a nőstény méretbeli fölényére is: ez jellemző például a pókokra vagy az óriáskígyókra – többnyire olyan állatokra, amelyeknél az anyának sok petét vagy tojást kell leraknia, hogy aztán abból legalább néhány utód felnőjön. ♦

Míg a magasabb rendű állatokra általában a váltivarúság jellemző, addig a növényeknek ez ritka. A legtöbb jól ismert virág kétivarú (pl. rózsafélék), másutt megfigyelhetők külön hím- és nőivarú virágok, de ugyanazon a növényen (egylaki, pl. kukorica). Csak kevés olyan növény van, amelynek van külön hím- és nőnemű példánya (kétlaki, pl. tiszafa).

Az embernél az utód neme már a megtermékenyítés pillanatában eldől. A hullóknél azonban ez nem feltétlenül van így. A tojások keltetési hőmérséklete is meghatározhatja, hogy a belőlük kikelők fiókák hímek lesznek-e vagy nőstények.

Egyes állatoknál a nemek olyan szélsőséges mértékben különböznek egymástól, hogy sokáig külön fajnak vélték őket. A horgászhal hímje például ötvenszer kisebb a párjánál, és apró élősködőnek látszik, amely a nőstény testén csüng.

Egyes gyíkok hímjei közt csak a legerősebb, domináns példány visel a hímekre jellemző színezetet. Az alárendelt példányok igyekeznek nősténynek látszani, csak akkor vetik le álruhájukat, ha a korábbi uralkodó helye valamiért megüresedik.

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
TERMÉSZETKÖZELBEN

JELENÉS

◆ „Hátat fordítottam Budaörsnek, és ekkor arra lettem figyelmes, hogy valami kezd kirajzolódni az égbolton. Felélénkült a légmozgás, és pár alacsonyan érkező felhő beúszott a budai hegyek fölé – ekkor tárult a szemem elé a képen látható jelenség. A megvilágításnak köszönhetően a Kő-hegy csúcsán található kereszt és a tőle nagyjából száz méterre lévő Szeplőtelen Fogantatás-kápolna sziluettje hatalmas méretben jelent meg az égen egymásra vetülve. A háttérben a csillagok, Budaörs pereme és a budai hegyek. Az egész jelenés alig pár percig tartott, először a templomtorony, majd a kereszt is elhalványult. Nagy öröm számomra, hogy egy olyan felvételt készíthettem, amelyen egyszerre szembesül a néző a vallás, a természet és az ember kapcsolatával.”

Rakó Alex eredetileg a Geminidák hullócsillagait akarta lefényképezni Budaörs felett tavaly, 2017. december 13-án, azonban a természet keze belenyúlt eredeti elképzeléseibe. A fiatal természetfotós szerencsére résen volt, és sikerült elkészítenie ezt a csodálatos fényképet, amit Ferenc pápának is eljuttatott a Twitteren, idén pedig a 36. Magyar Sajtófotó pályázaton díjazták munkáját a természet és tudomány kategóriában. ◆

Rakó Alex 2009-ben elnyerte az Év Ifjú Természetfotósa díjat, azóta számos külföldi pályázaton is díjazták fényképeit. A fiatal természetfotós-generáció egyik legígéretesebb tagja, munkáit Facebook-oldalán és honlapján (rakoalex.hu) tekinthetjük meg.

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

Jacques Offenbach

A rajnai sellők

Opera két részben, négy felvonásban, német nyelven, magyar és angol felirattal

Charles Nutter francia nyelvű librettóját németre fordította ▶ Alfred von Wolzogen

Rendező ▶ Anger Ferenc

Díszlettervező ▶ Szendrényi Éva

Jelmeztervező ▶ Zöldy Z Gergely

Koreográfus ▶ Venekei Marianna

Dramaturg ▶ Orbán Eszter

Karmester ▶ Kesselyák Gergely

Bemutató ▶ 2018. február 24., Erkel Színház | További előadások ▶ 2018. február 25., március 1., 2.

Médiapartner ▶ ELLE

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

Az Operaház felújítás miatt 2019-ig zárva tart.
Előadásainkat az Erkel Színházban tekinthetik meg. Budapest, II. János Pál pápa tér 30.

IRÁNY A
JEGGYEL
AZ ERKEL
SZÍNHÁZ

VÁSÁRHELYI MŰVÉSZÉLET

1 9 0 0 - 1 9 9 0

2018.02.09.-04.29.

Várkert Bazár-Testőrpalota

VÁRKERT
BAZÁR

KOGART
KIÁLLÍTÁSOK

ZAMQEDY

stílusos, bátor, elkötelezett

KECSKÉS KARINA

„PORDÁN MAGDOLNA
TISZTELETBELI CSALÁDTAG,
MINDEN HÉTEN NÉGY
ÓRÁT VONATOZIK, HOGY
EGYÜTT LEHESSEN VELÜNK.
GYEREKEIM ALIG VÁRJÁK,
FŐLEG A NAGYOBBIK FIAM,
MERT IMÁDNAK EGYÜTT
SÜTNI-FŐZNI.”